

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

**Instytucja zatarcia skazania w polskim prawie karnym
– raport z badania**

**Paulina Banaszak-Grzechowiak,
dr Konrad Burdziak**

Prawo karne i kryminologia

Warszawa 2020

Spis treści

Wstęp	5
Metoda badawcza	5
Rozważania	6
Podsumowanie	17
Bibliografia	18

Wstęp

W 2020 r. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości zrealizował projekt badawczy pt. „Instytucja zatarcia w polskim prawie karnym”. Celem projektu badawczego (i niniejszego opracowania) – zgodnie z jego opisem zaproponowanym przez zamawiającego – jest odpowiedź na pytanie: czy zasadnym rozwiązaniem byłoby dozgonne przetwarzanie danych o skazaniach do celów postępowania karnego?

Metoda badawcza

Prezentowane w pracy ustalenia dokonane zostały w drodze analizy 1) materiału normatywnego odnoszącego się do badanego zagadnienia, przede wszystkim zaś ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹, a także 2) poglądów prezentowanych w literaturze prawniczej i w orzecznictwie.

Wspomniana wyżej analiza materiału normatywnego dokonana została przy tym w oparciu o derywacyjną koncepcję wykładni prawa, która – jak się wydaje – najpełniej i zarazem najprecyzyjniej opisuje przebieg wykładni tekstu prawnego, a ponadto jest koncepcją zintegrowaną z innymi koncepcjami wykładni, co również stanowiło istotny argument na rzecz jej wykorzystania².

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm. – dalej „k.k.”.

² Na temat derywacyjnej koncepcji wykładni prawa zob. więcej w: M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2012, s. 67 i n.; M. Zieliński, *Derywacyjna koncepcja wykładni jako koncepcja zintegrowana*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 3, s. 93 i n.; Ł. Pohl, *Prawo karne. Wykład części ogólnej*, Warszawa 2015, s. 63–69. Zob. również: K. Burdziak, *Prowokacja. Analiza prawnokarna*, Poznań 2018, s. 35.

Rozważania

Przed przystąpieniem do omówienia instytucji zatarcia skazania, a w szczególności jej skutków, wspomnieć warto w kilku słowach o tym, jakie skutki wywołuje samo skazanie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że skazanie pociąga za sobą daleko idące następstwa dla skazanego; następstwa – dodajmy – które dotyczą różnych sfer jego życia. Jak wskazuje B.J. Stefańska, następstwa te „dotykają go [skazanego – dop. autorzy] nie tylko w okresie wykonywania kary, ale także po jej wykonaniu i nie wchodzą wprost w zakres dolegliwości samej kary, utrudniając w istotny sposób readaptację społeczną”³. Przywołana Autorka zwraca ponadto uwagę na to, że: „W literaturze wskazuje się nawet, że społeczny bilans rejestrowanych skutków skazania znacznie przewyższa rozmiar dolegliwości, jaki określił w wyroku sąd”⁴. Słusznie w tym kontekście stwierdza S. Ładoś, że w wielu przypadkach umieszczenie w Krajowym Rejestrze Karnym informacji o skazaniu danej osoby okazuje się być dla niej o wiele bardziej dotkliwą konsekwencją aniżeli samo wykonanie kary. Dzieje się tak zwłaszcza w przypadku drobnych przestępstw⁵.

Skutki skazania można podzielić zasadniczo na dwie grupy: prawne oraz społeczne. Doktryna prawa karnego zakresem pojęcia „prawne skutki skazania” nakazuje objąć tylko te skutki, które bezpośrednio wynikają z ustawy, albowiem skutki pośrednie, wiążące się z posiadaniem przez skazanego określonych właściwości, nie zawsze są oceniane według kryteriów prawnych, lecz według kryteriów o charakterze pozaprawnym⁶. I tak – skazanie za przestępstwo może powodować niemożność zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu czy też prowadzenia określonej działalności gospodarczej ze względu na istnienie wyraźnej regulacji o charakterze ustawowym⁷. W zależności od rodzaju zajmowanego stanowiska, wykonywanego zawodu lub prowadzonej działalności przepisy prawne wymagają niekaralności za jakiegokolwiek przestępstwo, niekaralności za przestępstwo umyślne albo niekaralności za określony rodzaj przestępstwa. Tytułem przykładu – art. 25 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁸ przewiduje, że służby w Policji nie może pełnić obywatel polski, który był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Dla porównania, w myśl art. 48 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym⁹ służbę w CBA może pełnić osoba, która nie

³ B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, R.A. Stefański (red.), Warszawa 2017, s. 672. Podobnie: R. Pawlik, *Ewolucja instytucji zatarcia skazania w polskim prawie karnym z perspektywy European Criminal Records Information System – zagadnienia wybrane*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2014, nr 1, s. 126.

⁴ B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks...*, s. 672.

⁵ Zob. S. Ładoś, *Kilka uwag na temat wpływu perspektywy zatarcia skazania na rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu karnego*, [w:] *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*, T. Grzegorzczak (red.), Warszawa 2011, s. 639.

⁶ Zob. B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks...*, s. 672.

⁷ Zob. B.J. Stefańska, *Zatarcie warunkowego skazania*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 7–8, s. 116.

⁸ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.

⁹ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1921 ze zm.

była skazana za popełnione umyślnie przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

Należy również pamiętać o tym, że niekiedy możliwość wykonywania niektórych zawodów czy też zajmowania określonych stanowisk uzależniona jest od spełnienia wymogu nieskazitelności charakteru, w którym pośrednio mieści się także wymóg niekaralności (brak jest wyraźnej regulacji o charakterze ustawowym statuującej wymóg niekaralności)¹⁰. Jest tak chociażby w przypadku wykonywania zawodu radcy prawnego. Zgodnie bowiem z art. 24 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych¹¹ jednym z wymogów uzyskania wpisu na listę radców prawnych jest posiadanie nieskazitelnego charakteru. Przepis ten ma swój odpowiednik w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze¹², a konkretniej w art. 65 pkt 1 powołanej ustawy, który stanowi, że posiadanie nieskazitelnego charakteru jest także jednym z wymogów uzyskania wpisu na listę adwokatów.

W kontekście społecznych skutków skazania warto natomiast wskazać, że:

Skazanie pociąga za sobą negatywne następstwa nie tylko w sferze prawnej skazanego, ale także dotyczą go liczne nieprzyjemności w obrębie jego otoczenia, np. rodziny, znajomych. Są one mniejsze lub większe w zależności od więzi łączących go z otoczeniem, jak też wagi i rodzaju popełnionego przestępstwa, także rodzaju i rozmiaru kary. [...] Skazanie może powodować całkowite zerwanie szczególnej więzi łączącej skazanego z drugą osobą [...]. Stosunek najbliższego otoczenia skazanego może stosować wobec niego obstrukcję towarzyską, zerwać z nim kontakty towarzyskie i izolować go w grupie¹³.

Przechodząc do rozważań stanowiących główny przedmiot niniejszego opracowania, tzn. do rozważań dotyczących instytucji zatarcia skazania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 106 k.k. z chwilą zatarcia skazania uważa się je za niebyłe, a wpis o skazaniu usuwa się z rejestru skazanych¹⁴. Z momentem zatarcia skazania osoba uprzednio

¹⁰ B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks...*, s. 673.

¹¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 75.

¹² Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1651.

¹³ B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks...*, s. 673.

¹⁴ Chodzi – rzecz jasna – o Krajowy Rejestr Karny. W Rejestrze gromadzi się dane o osobach: 1) prawomocnie skazanych za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe; 2) przeciwko którym prawomocnie warunkowo umorzono postępowanie karne w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe; 3) przeciwko którym prawomocnie umorzono postępowanie karne w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe na podstawie amnestii; 4) będących obywatelami polskimi prawomocnie skazanymi przez sądy państw obcych; 5) wobec których prawomocnie orzeczono środki zabezpieczające w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe; 6) nieletnich, wobec których prawomocnie orzeczono środki wychowawcze, poprawcze lub wychowawczo-lecznicze albo którym wymierzono karę na podstawie art. 13 lub art. 94 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 969); 7) prawomocnie skazanych za wykroczenia na karę aresztu; 8) poszukiwanych listem gończym; 9) tymczasowo aresztowanych; 10) nieletnich umieszczonych w schroniskach dla nieletnich (zob. art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1158). Zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy „dane osobowe osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 3 i 7, oraz dane o podmiotach zbiorowych, o których mowa w art. 1 ust. 3, usuwa się z Rejestru, jeżeli z mocy prawa skazanie uległo zatarciu, a ponadto po otrzymaniu zawiadomienia o: 1) zarządzeniu zatarcia skazania przez sąd, na podstawie art. 107 § 2 oraz art. 337 Kodeksu karnego; 2) zatarciu skazania w drodze ułaskawienia lub na podstawie amnestii; 3) przywróceniu terminu do zaskarżenia orzeczenia odnotowanego w Rejestrze albo uchyleniu takiego orzeczenia w wyniku

skazana za przestępstwo staje się zatem – z mocy prawa – osobą, która powinna być uważana przez inne podmioty za osobę nigdy dotychczas nieskazaną; w konsekwencji – zanikają wówczas – przynajmniej teoretycznie – negatywne następstwa skazania, o których mowa była wcześniej, a sprawca czynu zabronionego otrzymuje rzeczywistą szansę na powrót do społeczeństwa. Innymi słowy – w przypadku zatarcia skazania prawo wymusza na innych podmiotach konieczność zaakceptowania fikcji, że osoba faktycznie uprzednio skazana nigdy dotychczas nie była osobą skazaną za przestępstwo. Co więcej – prawo wymusza usunięcie wszelkich danych o skazaniu z rejestru skazanych (samo usunięcie danych nie jest przy tym wymagane dla uznania skazania za niebyłe).

Podkreślenia wymaga przy tym, że za niebyły (na moment po zatarciu skazania¹⁵) uważa się wyłącznie: 1) fakt skazania za przestępstwo oraz 2) fakt uznania danego zachowania się człowieka za przestępstwo (przypomnijmy przy tym, że przestępstwo nie jest faktem, lecz tylko oceną prawną pewnego faktu w postaci zachowania się człowieka). Nie uważa się natomiast za niebyły, a więc za niemający nigdy miejsca w rzeczywistości, faktu samego zachowania się sprawcy, które uważanym za niebyłe skazaniem, uznane zostało za przestępstwo; zachowanie to może być zatem uwzględniane przez inne podmioty i może mieć wpływ chociażby na ocenę dotychczasowego życia człowieka w ramach prognozy kryminologicznej dokonywanej na potrzeby kolejnego postępowania karnego. Zasadnie wskazuje Sąd Najwyższy, że:

Zgodnie z art. 106 k.k., z chwilą zatarcia skazania uważa się je za niebyłe. Za niebyłe uważa się przy tym nie tylko skazanie, lecz także samo popełnienie przestępstwa, co wprowadza fikcję prawną, że do popełnienia przestępstwa w ogóle nie doszło. Nie oznacza to oczywiście, że samo zdarzenie w sensie historycznym nie zaistniało. Z tej przyczyny w sytuacji, w której skazanie uległo zatarciu, wyłączona jest możliwość powołania się przez sąd w postępowaniu dyscyplinarnym na wiążący charakter wyroku skazującego. Konieczne jest poczynienie samodzielnych ustaleń dotyczących wszystkich elementów zachowania obwinionego sędziego, konkretyzujących czyn i stanowiących podstawę zakwalifikowania go jako uchylającego godności urzędu, i w związku z tym będącego przewinieniem dyscyplinarnym¹⁶.

kasacji lub wznowienia postępowania; 4) stwierdzeniu nieważności orzeczenia odnotowanego w Rejestrze; 5) zwolnieniu skazanego od kary pozbawienia wolności, na podstawie art. 336 § 3 i 4 Kodeksu karnego, lub od kary ograniczenia wolności, na podstawie art. 62 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego”. Zasadnie wskazuje przy tym L. Wilk, że z chwilą zatarcia skazania: 1) wpis o skazaniu podlega usunięciu z Krajowego Rejestru Karnego bez wniosku skazanego; 2) usunięcie wpisu z rejestru jest czynnością techniczną o charakterze deklaratoryjnym, a nie konstytutywnym; 3) wykreślenie danych o skazaniu z innych dokumentów i akt nie następuje z urzędu, ale skazany ma prawo do domagania się usunięcia takich danych (zob. L. Wilk, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, M. Filar (red.), LEX 2016. komentarz do art. 106 k.k.).

¹⁵ Moment po zatarciu skazania (a nie moment sprzed zatarcia skazania) będzie istotny np. w przypadku, w którym ustalana będzie kwestia recydywy (zob. art. 64 k.k.) czy kwestia możliwości wydania pozwolenia na broń (zob. art. 15 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji; tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 955).

¹⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., SNO 26/17, LEX nr 2401089.

Oczywiście – zupełnie inaczej sytuacja przedstawiać się będzie, gdy dla ustalenia danej okoliczności istotny jest moment sprzed zatarcia skazania¹⁷; wówczas mówienie o przestępstwie będzie w pełni uprawnione. Trafnie twierdzi N. Kłaczyńska, że:

Słusznie [...] podkreśla Sąd Najwyższy, że zatarcie skazania nie oznacza anulowania treści wyroku, tj. wyeliminowania go z mocą wsteczną z porządku prawnego jako niewydanego, i nie niweluje też całkowicie wszystkich skutków skazania, bowiem skazany nie odzyskuje wszystkich utraconych praw, urzędów, orderów itp. [postanowienie SN z dnia 4 stycznia 2011 r., SDI 32/10, OSNKW 2011, nr 2, poz. 12]¹⁸.

Za nietrafny uznać należy przy tym pogląd, w myśl którego zatarcie skazania nie stwarza niewzruszalnego prawnego domniemania niewinności (domniemania niewinności, o którym mowa w art. 5 § 1 Kodeksu postępowania karnego¹⁹) z uwagi na fakt, że trudno mówić o domniemaniu, skoro zostało ono już wcześniej obalone prawomocnym wyrokiem²⁰. Zauważyć bowiem należy, że zgodnie z art. 5 § 1 k.p.k. do momentu uznania sprawcy za winnego prawomocnym wyrokiem sądu musi być on uznawany za niewinnego. Skoro zaś z chwilą zatarcia skazania skazanie uznaje się za niebyłe (przyjmuje się fikcję prawną, że do skazania nie doszło), to przyjmować należy od tego momentu (od momentu zatarcia skazania), że zachowanie się sprawcy nie zostało uznane prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo. Wszak przez skazanie (które uznaje się za niebyłe) rozumieć należy wydanie wyroku określającego karę wymierzoną oskarżonemu za popełnione przestępstwo²¹, a więc zarówno: 1) element w postaci wydania wyroku; 2) element w postaci wymierzenia kary tym wyrokiem; jak również 3) element w postaci uznania danego zachowania za przestępstwo²². Do momentu ponownego skazania sprawcy za to przestępstwo (co oczywiście nie będzie możliwe) domniemywać należy w związku z tym – na mocy art. 5 § 1 k.p.k. – że sprawca jest niewinny²³.

¹⁷ Moment sprzed zatarcia skazania (a nie moment po zatarciu skazania) będzie istotny np. w przypadku, w którym ustalana będzie kwestia odpowiedzialności *ex delicto* (zob. art. 415 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740), czy też kwestia przyznania kompensaty, o której mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 325).

¹⁸ N. Kłaczyńska, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, J. Giecek (red.), WKP 2012, LEX, komentarz do art. 106 k.k..

¹⁹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.) – dalej „k.p.k.”.

²⁰ Na temat tego poglądu zob. więcej w: B.J. Stefańska, *Zatarcie skazania*, Warszawa 2014, s. 226–227. Odmienne: M. Cieślak, *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1990, s. 495.

²¹ Zob. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/skazanie.html> (dostęp: dnia 5 września 2020 r.).

²² Odmienne G. Bogdan, którego zdaniem: „Stanowczo zbyt daleko idące wydaje się natomiast stanowisko wyrażone przez SN w wyroku z dnia 29 sierpnia 2013 r., IV KK 168/13, Prok. i Pr. 2013, nr 11, poz. 2, w myśl którego «skutkiem [...] zatarcia skazania jest fakt, że za niebyłe uważa się nie tylko skazanie, lecz samo popełnienie przestępstwa. Oznacza to wprowadzenie fikcji prawnej, że do popełnienia przestępstwa w ogóle nie doszło. W aspekcie pozytywnym od chwili zatarcia skazania prawdziwe – z punktu widzenia porządku prawnego – jest zatem stwierdzenie, że danego przestępstwa nie popełniono» (trafną krytykę zawiera glosa B.J. Stefańskiej, PS 2014, nr 6, s. 138)” – G. Bogdan, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 1, *Część II. Komentarz do art. 53–116*, W. Wróbel, A. Zoll (red.), WK 2016, LEX, komentarz do art. 106 k.k.

²³ Por. K. Banasik, *Istota zatarcia skazania*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2017, nr 2, s. 36–49 i powołane tam publikacje; D. Kwiatkowski, *Wpływ zatarcia skazania na fakt popełnienia przestępstwa oraz fakt skazania*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2019, nr 1, s. 107–123 i powołane tam publikacje.

Zatarcie skazania może nastąpić z mocy prawa, na podstawie decyzji sądu albo w wyniku zastosowaniu aktu łaski przez Prezydenta RP (zob. art. 139 Konstytucji RP²⁴). Wskazać wystarczy w tym zakresie następujące przykładowe regulacje: 1) art. 4 § 4 k.k.: „Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa [podkr. – aut.]”; 2) art. 76 § 1 k.k.: „Skazanie ulega zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby [podkr. – aut.]”; 3) art. 107 § 2 k.k.: „Sąd może na wniosek skazanego zarządzić zatarcie skazania już po upływie 5 lat, jeżeli skazany w tym okresie przestrzegał porządku prawnego, a wymierzona kara pozbawienia wolności nie przekraczała 3 lat [podkr. – aut.]”; 4) art. 337 k.k.: „Wobec żołnierza służby zasadniczej, który został skazany, za przestępstwo określone w części wojskowej popełnione w czasie tej służby, na grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności nie przekraczającą roku, sąd może zarządzić zatarcie skazania po przeniesieniu go do rezerwy, jeżeli kara lub orzeczony środek karny zostały wykonane [podkr. – aut.]”.

Kluczowe dla naszych rozważań będą jednak nie konkretne regulacje, przewidujące sytuacje, w których może dojść do zatarcia skazania, lecz przesłanki, których wystąpienie umożliwi lub wymusza uznanie skazania za niebyłe. Przesłankami tymi są: 1) uznanie zachowania się sprawcy za ostatecznie społecznie akceptowalne (por. art. 4 § 4 k.k.); 2) upływ okresu próby i 6 miesięcy po tym okresie oraz przestrzeganie przez sprawcę porządku prawnego (por. art. 76 § 1 k.k., art. 107 § 2 k.k.); 3) upływ określonego czasu od wykonania kary/darowania kary/przedawnienia wykonania kary/wydania prawomocnego orzeczenia i przestrzeganie przez sprawcę porządku prawnego (por. art. 107 § 1, 3, 4, 4a i 5 k.k.); 4) zmiana statusu sprawcy i uznanie danego przestępstwa za nieistotne z perspektywy tego nowego statusu (por. art. 337 k.k.).

Instytucja zatarcia skazania, która jest niewątpliwie nagrodą dla sprawcy (wszak skazanie uznaje się za niebyłe i usunięty zostaje wpis o skazaniu z Krajowego Rejestru Karnego), powiązana jest zatem przede wszystkim z upływem pewnego czasu i przestrzeganiem w tym okresie porządku prawnego. Patrząc na instytucję zatarcia skazania z tej perspektywy, należałoby uznać, że jest ona jednym ze środków motywacyjnych, mających oddziaływać na sprawcę w taki sposób, by przestrzegał on – przynajmniej w pewnym okresie – porządku prawnego, i przekonujących go do tego, że porządku prawnego warto przestrzegać; wszak przestrzeganie porządku prawnego doprowadzi do uznania go (sprawcy) za „przeciętnego” (pod względem prawnym) obywatela. Instytucja zatarcia skazania oddziałuje zatem podobnie, jak wykonywana wobec sprawcy kara ograniczenia wolności/pozbawienia wolności, która – jak wynika z Kodeksu karnego wykonawczego²⁵ – ma na celu wzbudzanie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanego postaw, w szczególności

²⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

²⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 523 ze zm.) – dalej „k.k.w.”.

poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa (zob. art. 53 § 1 i art. 67 § 1 k.k.w.).

Instytucja zatarcia odgrywa jednak jeszcze inną rolę. Służy niewątpliwie realizacji zasady humanitaryzmu i poszanowania godności człowieka. Szczególnie istotna jest druga ze wskazanych zasad (ta ogólniejsza i obejmująca swym zakresem także pierwszą z zasad), wszak – zgodnie z wolą ustrojodawcy – przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka oraz obywatela, jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych (zob. art. 30 Konstytucji RP). Instytucja zatarcia skazania jest tymczasem z perspektywy tej zasady wręcz niezbędna. Nieskończone długie przechowywanie danych o skazaniu sprawcy (a więc brak instytucji zatarcia skazania) świadczyłoby bowiem o przedmiotowym, a nie podmiotowym traktowaniu człowieka; trudno byłoby w końcu uznać, że dane o skazaniach byłyby wówczas przechowywane dla innych celów niż ochrona społeczeństwa i istotnych dla tego społeczeństwa dóbr (z pewnością zaś dane te nie byłyby przechowywane dla dobra skazanego). Człowiek byłby wówczas traktowany (w przypadku braku instytucji zatarcia skazania) nie jako cel, lecz jako środek do osiągnięcia celu.

W punkt trafił R. Krajewski, twierdząc, że: „po upływie pewnego czasu od wykonania kary znajomość faktu skazania przez inne osoby i zachowanie oficjalnej informacji o skazaniu w rejestrze przestają być potrzebne. Również względy humanitarne nakazują, by nie wypominać skazanemu w nieskończoność popełnienia przestępstwa, a także by po pewnym czasie, przy różnych okazjach, nie musiał on przyznawać się, że był karany, co może mieć negatywne konsekwencje w różnych sferach jego życia. Skazanie przez sąd wywołuje bowiem poważne skutki zarówno w aspekcie prawnokarnym, zwłaszcza jeśli chodzi o recydywę i ograniczenie praw podmiotowych osób skazanych, jak i w aspekcie społecznym, w postaci stygmatyzacji czy odrzucenia. Dlatego też prawo karne przewiduje instytucję zatarcia skazania”²⁶ i dalej:

Wykształciła się ona [instytucja zatarcia skazania – dop. aut.] w toku ewolucji prawa karnego jako efekt jego stopniowej humanizacji. Powstała w wyniku odejścia od przedmiotowego traktowania skazanych. Podstawowym założeniem jest tu przyjęcie, że skazany nie powinien przez całe życie podlegać stygmatyzacji z powodu skazania i bez końca ponosić różnego rodzaju konsekwencji za popełnione przestępstwo. Nikt nie powinien do końca żyć z piętnem przestępcy; odpowiedni upływ czasu, zwłaszcza gdy sprawca nie popełnił kolejnego przestępstwa, powinien przywrócić mu status osoby niekaranej i szansę rozpoczęcia normalnego życia, tak jakby nigdy nie popełnił on przestępstwa, za które został skazany. Widać tu wyraźnie ideę przebaczenia – puszczenia w niepamięć – będącą elementem zasady humanitaryzmu. Zasada ta przemawia za tym, by dać skazanemu szansę, którą jednakże uzależnić trzeba od spełnienia pewnych warunków. Wśród nich podstawowe znaczenie ma

²⁶ R. Krajewski, *Zatarcie skazania w prawie karnym*, „Państwo i Prawo” 2007, nr 11, s. 102.

uzasadnione przekonanie, że przywrócony społeczeństwu sprawca zrezygnuje z dalszego popełniania przestępstw²⁷.

Mając powyższe na względzie, proponowane przez zamawiającego rozwiązanie, konkretniej zaś rozwiązanie przewidujące dozgonne przetwarzanie danych o skazaniach do celów postępowania karnego, należałoby uznać za jednoznacznie przeczące celom instytucji zatarcia skazania. Przekreślałoby ono bowiem (przynajmniej częściowo) motywacyjne oddziaływanie na sprawcę, który niezależnie od swojego zachowania, a nawet niezależnie od uznania jego zachowania za społecznie akceptowalne (sic!), byłby do końca życia traktowany jako uprzednio skazany, a jednocześnie godziłoby ono w zasadę poszanowania godności człowieka z uwagi na traktowanie go (człowieka) wówczas tylko jako środek do osiągnięcia celu w postaci dobra społeczeństwa i istotnych dla społeczeństwa dóbr, a nie jako cel sam w sobie. Wprowadzono by jednocześnie w ten sposób trudną do zaakceptowania sytuację, w której jedna i ta sama osoba, w jednym i tym samym momencie byłaby traktowana jednocześnie jako uprzednio skazana i uprzednio nieskazana.

Nie sposób pominąć także faktu, że instytucja zatarcia skazania znana była polskim kodeksom karnym, które poprzedzały obowiązujący Kodeks karny – zarówno Kodeksowi karnemu z 1932 r.²⁸ – w tym akcie prawnym zatarcie skazania przewidziane było w art. 90, jak i Kodeksowi karnemu z 1969 r.²⁹, w którym instytucja ta uregulowana była w art. 110–112. Jak wiadomo, również Kodeks karny z 1997 r. od początku swojego obowiązywania przewidywał i nadal przewiduje instytucję zatarcia skazania. Ma ona zatem w polskim systemie prawnym stosunkowo długą tradycję, którą można by przełamać – co najwyżej – gdyby istniały istotne powody.

Wspomnieć należy również o tym, że podobne wątpliwości do tych podnoszonych wcześniej budził i wciąż budzi art. 106a k.k., wyłączający w pewnym zakresie instytucję zatarcia skazania. Przepis ten – przypomnijmy – wprowadzony został do Kodeksu karnego ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy³⁰ i wszedł w życie w dniu 26 września 2005 r. Zgodnie z jego brzmieniem: „Nie podlega zatarciu skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jeżeli pokrzywdzony był małoletnim poniżej lat 15”.

²⁷ R. Krajewski, *Zatarcie...*, s. 102–103. Już w 1933 r. S. Glaser pisał, że: „Rehabilitacja, czyli zatarcie kary [...] polega na przywróceniu osobie ukaranej za przestępstwo tej godności, jaką przedtem posiadała. Ideą przewodnią jest tutaj myśl, by temu, kto raz zbłądził, nie zamykać na zawsze drogi powrotnej do życia społecznego. Wyeliminowanie ze społeczeństwa każdego przestępcy, nawet takiego, który usiłuje stać się pożytecznym jego członkiem, musiałoby się okazać z punktu widzenia polityki kryminalnej nie tylko bezcelowe, ale wręcz szkodliwe. W ten sposób przeszkadzałyby się poprawie, a tym samym sprzyjało zwiększaniu liczby recydywistów” (S. Glaser, *Polskie prawo karne w zarysie*, Kraków 1933, s. 285).

²⁸ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 60, poz. 571).

²⁹ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 13, poz. 94).

³⁰ Dz.U. Nr 163, poz. 1363.

W kontekście tego przepisu podnosi się w literaturze, że:

Rozwiązanie przyjęte w tym przepisie jest błędne, ponieważ całkowity brak możliwości zatarcia skazania jest niehumanitarny. Jeśli ustawodawca uważał, że zmiana była konieczna z uwagi na względy polityki kryminalnej, to ewentualnie należało wydłużyć okres, po którym następuje zatarcie skazania, i wykluczyć możliwość wcześniejszego zatarcia skazania na wniosek albo także wydłużyć okres, po którym może to nastąpić³¹.

Również Ł. Pohl zwraca uwagę na to, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 106a k.k. koliduje ze względami humanitarnymi³². Z podobnego założenia wychodzi także Z. Sienkiewicz³³.

Niezależnie jednak od powyższego wskazać należy, że w przypadku podjęcia decyzji o wprowadzeniu rozwiązania przewidującego dozgonne przetwarzanie danych o skazaniach do celów postępowania karnego należałoby tego rodzaju rozwiązanie wprowadzać bardzo ostrożnie. O ryzyku niewłaściwego uregulowania tak wrażliwej kwestii świadczyć mogą inne wątpliwości podnoszone w kontekście art. 106a k.k. Zdaniem wielu przedstawicieli nauki polskiego prawa karnego dodanie do Kodeksu karnego art. 106a tak naprawdę ma niewiele wspólnego ze względami celowej polityki kryminalnej. Rozwiązanie to potęguje bowiem jedynie dolegliwości stosowane wobec sprawcy przestępstwa seksualnego na szkodę małoletniego poniżej lat 15 i jest zbyt ciężkie, gdyż w wyniku wspomnianej wcześniej

³¹ M. Mozgawa, [w:] *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, M. Mozgawa (red.), LEX 2020, komentarz do art. 106a k.k.

³² Zob. Ł. Pohl, *Prawo...*, s. 466.

³³ Zob. Z. Sienkiewicz, [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, M. Bojarski (red.), Warszawa 2017, s. 480. Zdaniem I. Zgolińskiego: „W doktrynie podnosi się, że przepis art. 106a k.k., który definitywnie wyłącza możliwość zatarcia określonej kategorii skazań, może być sprzeczny z konstytucyjną zasadą proporcjonalności oraz zasadą państwa prawnego” (I. Zgoliński, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, V. Konarska-Wrzošek (red.), WKP 2018, LEX, komentarz do art. 106a k.k.). Zdaniem K. Banasik: „Zarzut, jaki należy postawić art. 106a k.k., jest jednak o wiele poważniejszy niż tylko jego niewłaściwe sformułowanie. Można by wszak zastąpić spójnik «i» spójnikiem «lub». Sprzeciw budzi konsekwencja tego przepisu, polegająca na całkowitym wyłączeniu możliwości zatarcia skazania. W literaturze do unormowania z art. 106a k.k. odniesiono się krytycznie. Trafnie powołano się na zasadę humanitaryzmu i wskazano na powstałą niespójność aksjologiczną. Słusznie podano w wątpliwość zgodność badanego przepisu z Konstytucją oraz stwierdzono, że przepis ten jest nieracjonalny z punktu widzenia zasad polityki karnej. Można wysunąć tezę, że przedmiotowe uregulowanie prawne jest sprzeczne z zasadą proporcjonalności, i to na dwóch płaszczyznach” (K. Banasik, *Zatarcie skazania za przestępstwa o charakterze seksualnym*, „Państwo i Prawo” 2013, nr 9, s. 100), i dalej: „Na marginesie można zaznaczyć, że powracający od czasu do czasu pomysł całkowitego wykluczenia przedterminowego zwolnienia skazanych za najcięższe przestępstwa nie zyskał powszechnej aprobaty i nie został uregulowany w ustawie. Jednym z argumentów jest przekonanie, że nawet zwyrodniałemu przestępcy trzeba ukazać «światło w tunelu», aby motywować go do dobrego zachowania. *Ratio* to można odnieść do zatarcia skazania. Ponadto nie wolno przeoczyć, że zasadą w polskim prawie karnym jest przedawnialność przestępstw. Nie podlegają wprawdzie instytucji przedawnienia niektóre przestępstwa, ale nie należy do nich żadne spośród przestępstw spełniających warunek z art. 106a k.k. Skoro więc karalność tych przestępstw ulega przedawnieniu (i nie stoi mu na przeszkodzie przekonanie organów ścigania czy społeczeństwa o niebezpieczeństwie grożącym małoletnim ze strony sprawcy), to tym bardziej należy puścić te przestępstwa w niepamięć po odbyciu kary przez sprawcę” (K. Banasik, *Zatarcie...*, s. 101). Więcej na temat wątpliwości prezentowanych w literaturze przedmiotu zob. R. Krajewski, *Wyłączenie zatarcia skazania za niektóre przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności*, „Palestra” 2017, nr 7–8, s. 11–18 oraz powołana tam literatura.

nowelizacji Kodeksu karnego ustawodawca wyposażył sąd w całe zaplecze innych środków³⁴. Należy bowiem pamiętać, że w drodze ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. do Kodeksu karnego wprowadzono nowe środki karne w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi (art. 41 § 1a k.k.) oraz środek karne w postaci zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu (art. 41a k.k.), których orzeczenie uzależniono od skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego.

Regulacja art. 106a k.k. dotyczy ponadto zbyt szerokiego katalogu przestępstw. Wyłączenie zatarcia skazania, o którym mowa w komentowanym przepisie, odnosi się bowiem do wszystkich przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, niezależnie od ich ciężaru gatunkowego. Słusznie w tym kontekście wskazuje A. Zientara, że w obecnym brzmieniu art. 106a k.k. ma zastosowanie także w stosunku do przestępstw innych niż przestępstwa o charakterze pedofilskim, poprzez które, jak wskazuje przywołana Autorka, należy rozumieć czyny popełniane na szkodę osób małoletnich poniżej lat 15 przez osoby wyraźnie od nich starsze. Do zatarcia skazania z uwagi na treść art. 106a k.k. nie dojdzie bowiem również w sytuacji, w której sprawca skazany na bezwzględną karę pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. miał w chwili czynu niewiele ponad 17 lat, podczas gdy ofierze brakowało kilku dni do piętnastych urodzin. Jak słusznie podkreśla A. Zientara:

Należy [...] pamiętać, że art. 200 § 1 k.k. dotyczy także sytuacji, gdy 17-letni chłopiec (a więc także małoletni) za pozwoleniem darzącej go uczuciem dojrzałej fizycznie, a może być, że i psychicznie, prawie 15-letniej dziewczyny, dotykał ją w określony, jednoznacznie seksualny sposób, co stanowi „inną czynność seksualną”³⁵.

Nie wydaje się, aby w tego typu przypadkach można było uzasadniać wyłączenie zatarcia skazania potrzebą ochrony potencjalnych przyszłych ofiar. Z tego chociażby względu należy wyraźnie wskazać, że przyjęty w art. 106a k.k. zakres czynów zabronionych, których popełnienie może skutkować wyłączeniem zatarcia skazania, jest stanowczo zbyt szeroki.

W literaturze zwraca się wreszcie uwagę na to, że art. 106a k.k. wprowadza do polskiego systemu prawa karnego niespójność aksjologiczną. Argument ten uzasadniany jest faktem, że po wejściu w życie omawianego przepisu nastąpiło zachwianie stosunku między rodzajem przestępstwa a stopniem dolegliwości karnej. Należy mieć bowiem na uwadze, że:

W obecnym stanie prawnym dojdzie do zatarcia skazania na karę dożywotniego pozbawienia wolności za przestępstwo zabójstwa, nawet jeśli ofiarą była osoba poniżej lat 15, natomiast

³⁴ Zob. S. Szyrmer, *Nowelizacja prawa karnego w świetle ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. nr 163, poz. 1363)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2006, z. 1, s. 64.

³⁵ A. Zientara, *Sporne problemy dotyczące wyłączenia możliwości zatarcia skazania na podstawie art. 106a k.k.*, „Przegląd Sądowy” 2010, nr 3, s. 104.

w przypadku skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo z art. 202 § 2 k.k. [aktualnie – z art. 200 § 3 k.k. – dop. aut.], tj. prezentowanie małoletniemu poniżej lat 15 treści pornograficznej, zatarcie skazania nie będzie możliwe i skutki wyroku skazującego będą na sprawcy ciążyły dożywotnio³⁶.

Wspomnieć warto jeszcze, że:

- w art. 106a k.k. ustawodawca użył spójnika „i” (przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności), co mogłoby sugerować, że wyłączenie zatarcia skazania ma miejsce jedynie wtedy, gdy skazanie nastąpiło za przestępstwo, które jednocześnie naruszyło dobro prawne w postaci wolności seksualnej i obyczajności albo dobru takiemu zagroziło. W literaturze wskazuje się jednak, że w art. 106a k.k. chodzi o przestępstwo godzące w wolność seksualną lub obyczajność, a nie o takie, które jednocześnie godzi i w wolność seksualną, i w obyczajność, albowiem

ustawodawca przez wykreowanie nowego unormowania karnoprawnego chciał zwiększyć ochronę dzieci przed nadużyciami o charakterze seksualnym i miał na uwadze skazania za wszystkie przestępstwa z rozdziału XXV KK, a przez pośpiech i brak pogłębionej analizy doprowadził do rezultatu, że nie wszystkie przestępstwa z rozdziału XXV wchodzą do zbioru desygnatów pojęcia „przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności”³⁷.

Inny pogląd w tym zakresie prezentuje natomiast K. Banasik, której zdaniem relevantne dla dyspozycji normy z art. 106a k.k. są tylko te przestępstwa, które godzą zarówno w wolność seksualną, jak i w obyczajność³⁸;

- R. Krajewski zwraca uwagę na to, że art. 106a k.k. zamiast skutkować o wiele bardziej rygorystycznym traktowaniem sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich poniżej lat 15, może prowadzić do ich łagodniejszego traktowania w porównaniu z sytuacją, gdyby rozwiązania przyjętego w art. 106a k.k. nie było. Mianowicie, zdaniem przywołanego Autora, nie jest wykluczone, że sąd, rozważając skazanie sprawcy na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, jednak zdecyduje się na zastosowanie wobec niego tego środka probacyjnego właśnie po to, „aby nie obciążać sprawcy odium dożywotniej niezacieralności skazania”³⁹.

Z uwagi na mankamenty, z jakimi mamy do czynienia na gruncie art. 106a k.k., w doktrynie polskiego prawa karnego postuluje się wprowadzenie zmian do omawianego przepisu⁴⁰.

³⁶ A. Zientara, *Sporne...*, s. 105.

³⁷ B.J. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks...*, s. 677.

³⁸ Zob. K. Banasik, *Zatarcie...*, s. 97.

³⁹ R. Krajewski, *Wyłączenie...*, s. 16.

⁴⁰ Warto jednak wspomnieć, że pomimo krytyki art. 106a k.k. wyrażanej przez przedstawicieli nauki polskiego prawa karnego, projekt zmiany ustawy Kodeks karny z dnia 7 października 2008 r. przewidywał jeszcze dalej idące wyłączenie zatarcia skazania poprzez nadanie temu przepisowi następującego brzmienia: „Art. 106a. Nie podlega zatarciu skazanie za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jeżeli

Jedna z propozycji nowelizacji art. 106a k.k. sprowadza się do wprowadzenia generalnej zasady zacierania skazań za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich do lat 15, z tym jednak zastrzeżeniem, że sąd wydający wyrok mógłby ustanowić dłuższe okresy konieczne do zatarcia skazania, a w pewnych wypadkach orzec nawet o wyłączeniu możliwości zatarcia skazania⁴¹. Inna propozycja zmian zakłada natomiast utrzymanie obecnie obowiązującej zasady niezacieralności skazań za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich do lat 15, przy czym po upływie określonego czasu od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania skazany mógłby wystąpić do sądu z wnioskiem o zarządzenie zatarcia skazania⁴². Nie sposób również nie wspomnieć, że część przedstawicieli doktryny prawa karnego opowiada się za uchYLENIEM art. 106a k.k.⁴³

Na marginesie rozważań na temat wyłączenia zatarcia skazania warto przywołać pogląd B.J. Stefańskiej, zgodnie z którym wyłączenie zatarcia skazania jest uzasadnione wobec sprawców, którzy zostali skazani za najcięższe przestępstwa, jakimi są zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne. Przywołana Autorka stoi bowiem na stanowisku, że skuteczne karanie zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości stanowi niezwykle ważny czynnik w zapobieganiu takim zbrodniom, ochronie praw człowieka i podstawowych swobód, zwiększaniu zaufania, rozwoju współpracy między narodami oraz popieraniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zaś cele te, zdaniem Autorki, mogą być wzmocnione poprzez wyłączenie wobec ich sprawców zatarcia skazania⁴⁴. B.J. Stefańska stwierdza w tym kontekście, że: „Są to tak poważne i odrażające przestępstwa, że ich sprawcy powinni być do końca życia napiętnowani i żadne względy humanitarne nie uzasadniają traktowania ich jako niekaranych nawet po długim okresie od odbycia kary”⁴⁵. Autorka postuluje

pokrzywdzonym był małoletni”. Przewidziana w projekcie modyfikacja przepisu art. 106a k.k. skutkować miała zatem tym, że skazanie za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności nie podlegałoby zatarciu bez względu na rodzaj orzeczonej za nie kary i bez względu na fakt, czy kara ta została warunkowo zawieszona, czy też nie. Ponadto w projekcie tym zaproponowano, aby nie podlegało zatarciu skazanie za przestępstwo, jeżeli pokrzywdzonym był małoletni niezależnie od tego, czy ukończył on lat 15. W treści uzasadnienia projektu wskazano w tym kontekście, że podstawowym motywem prac zmierzających do wprowadzenia zmian w Kodeksie karnym była potrzeba wzmocnienia ochrony prawnokarnej w zakresie przestępstw popełnianych na szkodę osób małoletnich. Ówczesny stan prawny, zdaniem wnioskodawców, nie odpowiadał postulatowi ochronnej funkcji prawa karnego i przez to nie dawał wystarczających narzędzi dla ograniczenia przestępczości i ochrony społeczeństwa (<http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/042/1465.pdf>, dostęp: dnia 7 września 2020 r.). W trakcie prac sejmowych omawiana propozycja zmiany art. 106a k.k. nie została jednak uwzględniona. Jeszcze inna propozycja nowelizacji art. 106a k.k. została przedstawiona w 2013 r. w projekcie ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny, w którym zaproponowano następujące brzmienie tego przepisu: „Art. 106a. Nie podlega zatarciu skazanie na przestępstwo określone w art. 148, a także skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jeżeli pokrzywdzonym był małoletnim poniżej lat 15” (<http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=1753>, dostęp: dnia 7 września 2020 r.). Również ta propozycja nowelizacji art. 106a k.k. w trakcie prac sejmowych została odrzucona.

⁴¹ Zob. A. Zientara, *Sporne...*, s. 107.

⁴² Zob. A. Zientara, *Sporne...*, s. 107–108.

⁴³ Zob. K. Banasik, *Zatarcie...*, s. 103. Podobnie: B.J. Stefańska, [w:] *Kodeks...*, s. 678.

⁴⁴ Zob. B.J. Stefańska, *Zatarcie skazania...*, s. 252.

⁴⁵ B.J. Stefańska, *Zatarcie skazania...*, s. 252.

w związku z tym wprowadzenie do Kodeksu karnego art. 106 § 2, którego treść miałyby być następująca: „§ 2. Nie podlega zatarciu skazanie za zbrodnię przeciwko pokojowi, ludzkości i przestępstwo wojenne”. Zmiana ta miałyby być spójna z rozwiązaniem przyjętym w art. 105 § 1 k.k. przewidującym wyłączenie przedawnienia tych czynów⁴⁶.

Podsumowanie

Przypomnijmy, że celem niniejszego opracowania była odpowiedź na pytanie: czy zasadnym rozwiązaniem byłoby dozgonne przetwarzanie danych o skazaniach do celów postępowania karnego. Mając na względzie powyższe rozważania, na pytanie to odpowiedzieć należy następująco: proponowane przez zamawiającego rozwiązanie, konkretniej zaś rozwiązanie przewidujące dozgonne przetwarzanie danych o skazaniach do celów postępowania karnego, należy uznać za jednoznacznie przeczące słusznym celom instytucji zatarcia skazania i w związku z tym – za niepożądane. Przekreślałoby ono wszakże (przynajmniej częściowo) motywacyjne oddziaływanie na sprawcę, który niezależnie od swojego zachowania, a nawet niezależnie od uznania jego zachowania za społecznie akceptowalne (sic!), byłby do końca życia traktowany jako uprzednio skazany, a jednocześnie godziłoby ono w zasadę poszanowania godności człowieka z uwagi na traktowanie go (człowieka) wówczas tylko jako środek do osiągnięcia celu w postaci dobra społeczeństwa i istotnych dla społeczeństwa dóbr, a nie jako cel sam w sobie.

⁴⁶ Zob. B.J. Stefańska, *Zatarcie skazania...*, s. 252–253.

Bibliografia

- Banasik K., *Istota zatarcia skazania*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2017, nr 2.
- Banasik K., *Zatarcie skazania za przestępstwa o charakterze seksualnym*, „Państwo i Prawo” 2013, nr 9.
- Bogdan G., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna, t. 1, Część II. Komentarz do art. 53–116*, W. Wróbel, A. Zoll (red.), WK 2016, LEX
- Burdziak K., *Prowokacja. Analiza prawnokarna*, Poznań 2018.
- Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1990.
- Glaser S., *Polskie prawo karne w zarysie*, Kraków 1933.
- Kłaczyńska N., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, J. Giecek (red.), WKP 2012, LEX.
- Krajewski R., *Wyłączenie zatarcia skazania za niektóre przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności*, „Palestra” 2017, nr 7–8.
- Krajewski R., *Zatarcie skazania w prawie karnym*, „Państwo i Prawo” 2007, nr 11.
- Kwiatkowski D., *Wpływ zatarcia skazania na fakt popełnienia przestępstwa oraz fakt skazania*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2019, nr 1.
- Ładoś S., *Kilka uwag na temat wpływu perspektywy zatarcia skazania na rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu karnego*, [w:] *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*, T. Grzegorzczak (red.), Warszawa 2011.
- Mozgawa M., [w:] *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, M. Mozgawa (red.), LEX 2020.
- Pawlik R., *Ewolucja instytucji zatarcia skazania w polskim prawie karnym z perspektywy European Criminal Records Information System – zagadnienia wybrane*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2014, nr 1.
- Pohl Ł., *Prawo karne. Wykład części ogólnej*, Warszawa 2015.
- Sienkiewicz Z., [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, M. Bojarski (red.), Warszawa 2017.
- Stefańska B.J., *Zatarcie skazania*, Warszawa 2014.
- Stefańska B.J., *Zatarcie warunkowego skazania*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 7–8.
- Stefańska B.J., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, R.A. Stefański (red.), Warszawa 2017.
- Szyrmer S., *Nowelizacja prawa karnego w świetle ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. nr 163, poz. 1363)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2006, z. 1.
- Wilk L., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, M. Filar (red.), LEX 2016.
- Zgoliński I., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, V. Konarska-Wrzošek (red.), WKP 2018, LEX.
- Zieliński M., *Derywacyjna koncepcja wykładni jako koncepcja zintegrowana*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 3.
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2012.
- Zientara A., *Sporne problemy dotyczące wyłączenia możliwości zatarcia skazania na podstawie art. 106a k.k.*, „Przegląd Sądowy” 2010, nr 3.
- <https://sjp.pwn.pl/slowniki/skazanie.html> (dostęp: 05.09.2020);
- <http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/042/1465.pdf> (dostęp: 07.09.2020);
- <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=1753> (dostęp: 07.09.2020).